

10.30495/jsc.2023.199487

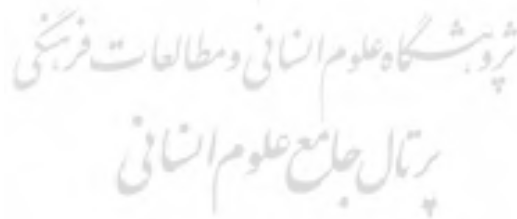

Presenting a paradigmatic model of sports identity among taekwondo players in West Azerbaijan province

Nabi Elah Mutalbi¹, Mohammad Rahim Najafzadeh ^{*2}, Jafar Barki Moghadam³, Hamid Janani⁴
(Received date:2023/08/26 - Accepted date:2023/09/03)

Abstract:

For athletes and people who are actively involved in sports, sports identity is a valuable part of their existence that can fulfill their sports identity needs by participating in sports. Sport identity increases with the level of involvement in sport, and a strong sport identity is positively related to sport achievement as well as to higher motivation and competitiveness. The general aim of the research is to present a paradigmatic model of sports identity among taekwondo players in West Azerbaijan province. In terms of the method of a qualitative research, it is of the type of basic theory. The studied community includes members of the Taekwondo Board of West Azerbaijan province, education committees and trainers with national degrees of West Azerbaijan province. Sampling was done by snowball method and continued until theoretical saturation. After implementing the interview texts, selective coding, axial and open codes were extracted and analyzed using MAXQDA software. Finally, a paradigm algorithm was presented. Based on the findings, the paradigmatic pattern of sports identity among taekwondo players in West Azerbaijan province was composed of 4 categories (identification with sports team, sports technical identity, sports social identity and sports moral identity), 8 secondary concepts and 39 primary concepts. The qualitative research paradigm was presented.

Keywords: paradigm model, sports identity, taekwondo players, West Azerbaijan

¹ PhD student in physical education, Islamic Azad University of Tabriz, Tabriz, Iran.

² Assistant Professor, Department of Physical Education, Islamic Azad University of Tabriz, Tabriz, Iran (corresponding author). Fhatami2010@gmail.com

³ Assistant Professor, Department of Physical Education, Islamic Azad University of Tabriz, Tabriz, Iran.

⁴ Assistant Professor, Department of Physical Education, Islamic Azad University of Tabriz, Tabriz, Iran.

ارائه الگوی پارادایمی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی

(۱) نبی اله مطلبی^۱، (۲) محمدرحیم نجف زاده^{۲*}، (۳) جعفر برقی مقدم^۳، (۴) حمید جنانی^۴
(تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۰۴ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۲)

چکیده

برای ورزشکاران و افرادی که فعالانه در ورزش فعالیت می‌کنند، هویت ورزشی بخش ارزشمندی از وجود آنهاست که می‌تواند با شرکت در ورزش نیاز هویت ورزشی خود را برآورده کند. هویت ورزشی با سطح درگیری در ورزش افزایش می‌یابد، و هویت ورزشی قوی با دستاوردهای ورزشی و همچنین با انگیزه و رقابت بالاتر ارتباط مثبت دارد. هدف کلی پژوهش ارائه الگوی پارادایمی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی است. از نظر روش یک پژوهش کیفی، از نوع نظریه مبنایی است. جامعه مورد مطالعه شامل اعضای هیأت تکواندو استان آذربایجان غربی، کمیته‌های آموزش و مربیان دارای درجه ملی استان آذربایجان غربی می‌شود. نمونه‌گیری به روش گلوله برفی انجام و تا حد اشباع نظری ادامه یافت. پس از پیاده سازی متون مصاحبه، کدگذاری انتخابی، محوری و کدهای باز استخراج و با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شد. در نهایت الگور پارادایمی ارائه شد. بر اساس یافته‌ها الگوی پارادایمی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی کشور از ۴ مقوله (هویت‌یابی با تیم ورزشی، هویت فنی ورزشی، هویت اجتماعی ورزشی و هویت اخلاقی ورزشی)، ۸ مفهوم ثانویه و ۳۹ مفهوم اولیه تشکیل شد و پارادایم کیفی تحقیق ارائه شد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

واژگان کلیدی: الگوی پارادایمی، هویت ورزشی، تکواندوکاران، آذربایجان غربی

Fhatami2010@gmail.com

^۱ دانشجوی دکتری تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی تبریز، تبریز، ایران.

^۲ استادیار گروه تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی تبریز، تبریز، ایران (نویسنده مسئول).

^۳ استادیار گروه تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی تبریز، تبریز، ایران.

^۴ استادیار گروه تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی تبریز، تبریز، ایران.

مقدمه

مفهوم هویت از دهه ۱۹۹۰ به بعد مورد توجه جامعه روانشناسی ورزش قرار گرفت (ابنک^۱ و دیگران، ۲۰۲۰). هویت ورزشی^۲ بخش مهمی از فرهنگ ورزشی است که با مؤلفه‌های متعددی از نحوه ارتباط یک فرد با ورزش خود مرتبط است (ادیسون^۳ و دیگران، ۲۰۲۱). اشاره شده است که ورزشکاران با هویت ورزشی قوی اهداف ورزشی خاصی را تعیین می‌کنند. تعیین هدف به آنها انگیزه ادامه تمرینات را می‌دهد و به آنها کمک می‌کند تا خود را به عنوان ورزشکار معرفی کنند (پوچر و تاممینن^۴، ۲۰۱۷). هویت ورزشی یک نقش اجتماعی است که تحت تأثیر والدین / سرپرستان، دوستان، هم تیمی‌ها و مربیان قرار می‌گیرد. به عنوان مثال، ورزشکار به طور مداوم در کنار هم تیمی‌ها و مربیان خود هستند و فعالیت‌های تیمی مانند داوطلبی، شام، ورزش، اردو، هم اتاقی، حضور مداوم در فعالیت‌های مرتبط با تیم، هویت ورزشی آنها را تقویت می‌کند (کندی^۵، ۲۰۲۱). بر اساس شرایط، افراد ممکن است هویت خود را در طول زمان در پاسخ به نقش و نیازهای مرتبط با وظیفه‌شان تغییر دهند و همچنین تعیین کنند که چگونه باید در یک موقعیت خاص احساس یا رفتار کنند (ون رنس^۶ و دیگران، ۲۰۱۹). بر اساس این گزاره‌ها، جونز و مک ایون^۷ (۲۰۰۰) مدل ابعاد چندگانه هویت را توسعه دادند که چارچوبی را برای مطالعه هویت ورزشکاران حرفه‌ای دوگانه از دیدگاه چند بعدی ارائه می‌دهد. بر اساس این مدل، هر بعد از هویت نیاز به بررسی در رابطه با سایر ابعاد هویت دارد. این مدل ابعاد هویت را به عنوان حلقه‌های به هم پیوسته نشان می‌دهد، که نشان می‌دهد چگونه «هیچ بعدی را نمی‌توان به تنهایی درک کرد و فقط در رابطه با ابعاد دیگر قابل درک است». (الیزا^۸ و دیگران، ۲۰۲۲).

هویت توسط اریکسون^۹ (۱۹۶۸) به عنوان فرایند سازمانی تعریف شده است که نحوه عملکرد افراد و رفتارشان با جهان اطراف آن‌ها را به هم متصل می‌کند. با گسترش مفهوم هویت ورزشی، برور و همکاران^{۱۰} (۱۹۹۰) مقیاس سنجش هویت ورزشی را برای ارزیابی قدرت و اختصاصی بودن نقش ورزشی توسعه دادند. بررسی‌های بعدی ساختار هویت ورزشی و مقیاس سنجش هویت ورزشی سه عامل ویژه از هویت ورزشی را شناسایی کرد: هویت اجتماعی^{۱۱}، منحصربه‌فرد بودن^{۱۲} و تأثیرپذیری منفی^۱. هویت

¹ . Eubank

² . Athletic Identity

³ . Edison

⁴ . Poucher & Tamminen

⁵ . Kennedy

⁶ . van Rens

⁷ . Jones & McEwen

⁸ . Albouza

⁹ . Ericsson

¹⁰ . Breuer- van raalte- Linder

¹¹ . Social Identity

¹² . Exclusivity

اجتماعی درجه‌ای است که ورزشکار خودش را به عنوان یک ورزشکار در چشم دیگران می‌بیند. منحصر بودن درجه‌ای است که هویت ورزشی افراد خود پنداری دیگران را شامل می‌شود که منجر به خود انگاره‌ی منحصر به فرد به عنوان یک ورزشکار می‌شود. تأثیرپذیری منفی اندازه‌ای است که افراد از عملکرد ضعیف یا عدم توانایی برای انجام نقش ورزشی‌شان نگران‌اند. اگرچه مقیاس سنجش هویت ورزشی می‌تواند برای ایجاد خرده مقیاس‌های هویت ورزشی استفاده شود، محققان هنوز ساختار هویت ورزشی را بررسی می‌کنند. افراد خود هویتی چندبعدی دارند که نحوه‌ی مشاهده‌ی خودشان در موقعیت‌های متفاوت را هدایت، گسترش و توسعه می‌دهد. برای مثال، ورزشکاران معمولی دانشگاهی هویت‌های چندگانه را از یک دانشجوی، ورزشکار، یک پسر یا دختر ایجاد می‌کنند. هویت ورزشی به حدودی که افراد در زندگی‌شان، نقش ورزشی‌شان را می‌شناسند و به حدودی که آن‌ها خودشان را به عنوان ورزشکار می‌بینند اشاره دارد بنابراین افرادی که دارای سطح بالای هویت ورزشی هستند اطلاعات را از دیدگاه ورزشکار تفسیر می‌کنند (برور و همکاران، ۲۰۱۲).

هویت‌های ورزشی جزء ارزشمندی از احساس فرد هستند اما خطراتی نیز به همراه دارند. هنگامی که ورزشکارانی که دارای هویت‌های ورزشی قوی هستند با پایان ناگهانی حرفه‌ای (مثلاً آسیب دیدگی) مواجه می‌شوند، تمایل دارند از هویت ورزشی خود جدا شوند و احساس فقدان همراهی را تجربه می‌کنند که خطر افسردگی را افزایش می‌دهد (گراوینسپرگر^۲ و دیگران، ۲۰۲۰). هویت ورزشی نوعی هویت اجتماعی است که از تعلق گروهی از ورزشکاران به رشته خاص حکایت دارد؛ از این رو، پیروزی تیم‌های ورزشی یا ورزشکاران در سطوح جهانی و ملی، بازنمایی هویت اجتماعی و ملی و ورزشی نیز است (پالرمو و رانکرت^۳، ۲۰۱۹). ماهیت ورزش پدیده‌ای اجتماعی بوده که مشارکت و همکاری در آن تعیین کننده است؛ شبکه اجتماعی تشکیل شده بین ورزشکاران در تیم موجب گسترش حس تعلق اجتماعی و همزادپنداری بین آنها می‌شود. در واقع ورزشکار خودش را از لحاظ اجتماعی و فرهنگی به جمع و موفقیت‌ها و شکست‌هایشان وابسته می‌داند و نیز موجب ارزیابی مثبت درقبال گروه یا تیم شده و ایجاد دلبستگی می‌کند. در نهایت، هماهنگی در رفتارها و مشارکت جدی و فعال را به نفع گروه به همراه دارد (ویمنت^۴ و دیگران، ۲۰۱۹).

چزلاک^۵ (۲۰۰۴) در بررسی و تحقیقات جامع، هویت ورزشی را شامل مؤلفه‌های بیرونی و درونی می‌داند. مؤلفه‌های بیرونی هویت ورزشی شامل انحصارگرایی و هویت اجتماعی بوده که به واسطه گروه‌های درون جامعه (خانواده، دوستان، مربیان، معلمان) و زمینه‌ها (تحصیل، ورزش، مذهب)، با میزان

¹ . Negative Affectivity

² . Graupensperger

³ . Palermo & Rancourt

⁴ . Wayment

⁵ . Cieslak

تأثیر جامعه بر فرد مرتبط هستند. مؤلفه‌های درونی از هویت خود و تأثیرپذیری منفی و تأثیرپذیری مثبت تشکیل شده است و به درجه تأثیرپذیری ادراکات فردی، مانند ارزیابی و تفسیر نقش ورزشکاری اطلاق می‌شود. هویت ورزشی قوی می‌تواند موجب انگیزش و نظم لازم جهت حضور مداوم ورزشکار در تمرین‌ها و همچنین موفقیت در سطوح عالی ورزشی شود. این امر مبین آن است که هویت ورزشی قوی، دارای تأثیرهای مثبت بر عملکرد ورزشی، سلامت، آمادگی و عزت‌نفس ورزشکار است. همچنین هویت ورزشی بیشتر، سطوح بهتری از تصمیم‌گیری شغلی و خودکارآمدی و خوش‌بینی را در آینده برای ورزشکار به همراه دارد (هوارد و بورگلا، ۲۰۱۸). در این راستا، گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) شاخص‌های اصلی هویت ورزشکاران را در سه بُعد هویت دوگانه، هویت متغیر و هویت ورزشی مدلسازی کردند. خواجه افلاطون و همکاران (۱۳۹۹) چهار دسته عوامل تیمی، فنی، فردی و خانوادگی-دوستان را شناسایی و نشان دادند که تمامی عوامل شناسایی شده بر هویت حرفه‌ای ورزشکاران تیم‌های ملی تأثیری معنادار دارد.

با توجه به شرایط امروزی و توسعه شبکه‌های اجتماعی و در معرض دید بودن ورزشکاران در جامعه و رسانه به نظر می‌رسد میزان تأثیرپذیری ورزشکاران از فضای مجازی و جامعه به شدت افزایش یافته است که این مسئله می‌تواند جنبه‌های مثبت و منفی فراوانی داشته باشد. لذا بهره‌گیری بهینه از این پتانسیل می‌تواند در رشد و توسعه و بهبود عملکرد ورزشکاران نقش چشمگیری ایفا کند. اما علاوه بر جنبه‌های مثبتی که هویت ورزشی دارد، تدوین الگوی هویت ورزشی ورزشکاران رشته تکواندو می‌تواند یک چارچوب مشخصی برای ورزشکاران و مربیان فراهم سازد تا از یکسو با تقویت آن‌ها نسبت به غنی‌سازی و بهبود هویت ورزشی اقدام کنند و از سوی دیگر با در نظر گرفتن و اولویت قرار دادن این شاخص‌ها بتوانند از آسیب‌های حاصل از شرایط پیرامونی‌شان از جمله فضای مجازی و رسانه و حتی هواداران در امان بمانند و بتوانند شرایط سخت و بحرانی دوران ورزش حرفه‌ای را مدیریت و به نحو مطلوب کنترل کنند.

اهمیت هویت ورزشی ورزشکاران سبب شده است تا نیاز به ارتقاء آن در میان ورزشکاران افزایش یابد. عوامل مختلفی در ارتقاء هویت ورزشی ورزشکاران تأثیرگذار است. هنتزل (۲۰۰۴) در تأکید بر اهمیت هویت ورزشی ورزشکاران اشاره کرد که هویت ورزشی ورزشکاران سبب تأثیرگذاری بر عملکرد ورزشکاران می‌شود. وی در پژوهش خود بیان کرد محیط تیمی و همچنین تیمی که ورزشکاران در آن حضور دارند نقشی مهم و اساسی در هویت ورزشی آنها دارد. از این‌رو، عدم توجه به هویت ورزشکاران سبب می‌شود برخی ارزش‌ها و اصول اخلاقی موجود در میان ورزشکاران کمرنگ شود و ماهیت ورزش کمتر مورد توجه ورزشکاران قرار گیرد. به عبارتی عدم پژوهش در خصوص عوامل مؤثر بر هویت ورزشی

¹ . Howard & Borgella

² . Goodarzi, Sorkkila

ورزشکاران ابهاماتی اساسی در مسیر پیشرفت هویت ورزشی ورزشکاران ایجاد می‌کند که این مسئله سبب محدود شدن هویت ورزشی ورزشکاران می‌شود. تدوین الگوی هویت ورزشی ورزشکاران رشته تکواندو سبب می‌شود بتوان مسیر رشد و بهبود هویت حرفه‌ای ورزشکاران را به صورت علمی‌تر دنبال نمود. از طرفی، انجام پژوهش‌هایی در خصوص هویت ورزشی ورزشکاران سبب می‌شود ضرورت توجه به این حوزه به عنوان مسئله‌ای کلیدی در ورزش حرفه‌ای افزایش یابد.

در این میان، میزان تأثیر عوامل فردی در جهت هویت حرفه‌ای ورزشکاران تیم‌های ملی بیش از سایر عوامل است. اما با توجه به اینکه برای ورزشکاران داخل کشور همچنان الگویی مشخصی از هویت ورزشی با توجه به شرایط روحی و روانی و فرهنگی ورزشکاران ایرانی وجود ندارد از یکسو یک خلاء تحقیقاتی در حوزه آکادمیک احساس می‌شود و از سوی دیگر این ابهام در رابطه با ورزشکاران و به ویژه ورزشکاران رشته تکواندو به عنوان یک رشته ورزشی پرفشار و تنش همچنان باقی مانده است که هویت این ورزشکاران تا چه اندازه است؟ چه شاخص‌هایی باید توسط خود ورزشکاران و مربیان تقویت شود؟ و این که توجه به چه شاخص‌های به عنوان معیارهای اصلی هویت ورزشکاران می‌تواند آن‌ها را از شرایط بحرانی ورزش حرفه‌ای از جمله باخت‌ها، آسیب‌دیدگی‌ها و فشار رسانه‌ها کمک کند؟ لذا با در نظر گرفتن ابهامات بیان شده محقق در پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال است که الگوی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی چگونه است؟

روش‌شناسی

تحقیق تحقیق حاضر یک پژوهش کیفی می‌باشد که از رویکرد تحلیل تماتیک استفاده شد که در قالب مصاحبه و تحلیل محتوایی و ساختاری مصاحبه‌ها است. همچنین این تحقیق بر اساس دسته‌بندی تحقیقات بر مبنای هدف، به صورت بنیادی-اکتشافی است. در این پژوهش از روش شناسی نظریه داده بنیاد، به منظور تحلیل داده‌ها استفاده شد چرا که اعتقاد بر آن است که نظریه داده بنیاد به دلیل مفهوم سازی‌هایی که از الگوهای اجتماعی دارد، فراتر از همه روش‌های تشریحی است. جامعه آماری این تحقیق را رئیس و دبیر هیأت تکواندو استان آذربایجان غربی و روسای کمیته‌های آموزش و مربیان هیأت تکواندو استان آذربایجان غربی، و مربیان بین‌المللی و دارای درجه ملی استان آذربایجان غربی تشکیل داد که حدود ۱۸ نفر را شامل می‌شود. روش نمونه‌گیری به صورت گلوله برفی و تا رسیدن به اشباع نظری (حدود ۱۵ تا ۲۵ مصاحبه) ادامه یافت.

در این تحقیق از مصاحبه نیمه ساخت یافته برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. برای محاسبه پایایی با روش توافق درون موضوعی محقق به همراه یک فرد دیگر، که در جریان انجام پژوهش بوده و از آگاهی مناسبی در خصوص این پژوهش برخوردار بود، به عنوان همکار در کدگذاری تحقیق شرکت نمودند. درصد توافق درون موضوعی محاسبه گردید.

به طور کلی، رویکرد ظاهر شونده در روش شناسی داده بنیاد، با گذر از سه گام اصلی کدگذاری حاصل می‌شود. بر اساس این رویکرد سه گام اصلی کدگذاری عبارتند از: کدگذاری باز؛ کدگذاری انتخابی (گام اول و دوم را کدگذاری حقیقی می‌نامند) و کدگذاری نظری. در کدگذاری باز، داده‌ها شکسته می‌شوند، سپس به لحاظ مفهومی گروه‌بندی می‌گردند و مقوله‌ها و ویژگی‌های آنها تولید می‌شود. جهت تجزیه تحلیل داده‌ها از نرم افزار Maxqda استفاده شد و کدهای تعیین شده از طریق این نرم افزار تجزیه تحلیل می‌شود.

یافته‌های پژوهش:

در این تحقیق، از روش کدگذاری برای ارائه الگوی پارادایمی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی استفاده شد. بدین منظور کدگذاری باز، کدگذاری محوری و انتخابی به منظور رسیدن به پارادایمی مطلوب هویت ورزشی انجام شد.

جدول شماره (۱): کدگذاری باز

کدها	فراوانی	درصد
تعهد اخلاقی	۲	۳/۷۷
قابل اعتماد بودن	۴	۷/۵۵
رفتار عادلانه با رقبا	۱	۱/۸۹
رعایت بازی جوانمردانه	۳	۵/۶۶
اخلاق مداری	۲	۳/۷۷
مشارکت در فعالیت های اجتماعی	۳	۵/۶۶
مشارکت اجتماعی در فعالیت های تکواندو	۱	۱/۸۹
فعالیت داوطلبانه اجتماعی	۱	۱/۸۹
مشارکت در ساخت مکان های ورزشی	۱	۱/۸۹
انجام فعالیت های خیرخواهانه	۲	۳/۷۷
خیر بودن	۱	۱/۸۹
تصور فردی از عضویت در تیم	۱	۱/۸۹
مشارکت فعال در فعالیت های تیمی	۱	۱/۸۹
ارزیابی شخصی	۱	۱/۸۹

10.30495/jsc.2023.198967

۱/۸۹	۱	آگاهی شناختی
۱/۸۹	۱	شناخت از تاریخچه تکواندو تیم
۱/۸۹	۱	تعلق خاطر به تکواندو
۱/۸۹	۱	احساس غرور و افتخار
۱/۸۹	۱	مرتبط بودن با تیم
۱/۸۹	۱	متاثر از تیم بودن
۱/۸۹	۱	جهت دهی به اعضای تیم
۹/۴۳	۵	ایجاد اتحاد در تیم
۱/۸۹	۱	حفظ انسجام تیمی
۱/۸۹	۱	رعایت قوانین تیمی به صورت داوطلبانه
۱/۸۹	۱	تأثیرگذاری بر سایر اعضای تیم
۱/۸۹	۱	روابط بین گروهی
۱/۸۹	۱	مقبولیت اجتماعی
۱/۸۹	۱	آشنایی با هنجارهای جامعه تکواندو
۱/۸۹	۱	منزلت اجتماعی در بین اعضای تیم
۱/۸۹	۱	تعهد به اهداف تیمی
۱/۸۹	۱	تعامل با اعضای جامعه تکواندو
۱/۸۹	۱	روابط عمومی بالا
۱/۸۹	۱	درک شرایط و وضعیت تیم
۱/۸۹	۱	منضبط بودن
۱/۸۹	۱	رهبری
۱/۸۹	۱	خوش فکر بودن
۱/۸۹	۱	خوش تکنیک بودن
۱/۸۹	۱	چابک بودن

هجومی بودن	۱	۱/۸۹
------------	---	------

جدول ۱ نتایج حاصل از کدگذاری باز را نشان می‌دهد. براساس نتایج، در مجموع ۵۳ کد از کدگذاری باز شناسایی شد. از بین کدهای شناسایی شده بیشترین فراوانی به کد مربوط به ایجاد اتحاد در تیم (۵)، قابل اعتماد بودن (۴)، رعایت بازی جوانمردانه، مشارکت در فعالیت های اجتماعی (۳) بیشترین فراوانی را داشتند.

جدول شماره (۲): یافته‌های کدگذاری محوری و انتخابی هویت اجتماعی ورزشکاران

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
		ایجاد اتحاد در تیم
		تاثیرگذاری بر سایر اعضای تیم
	تاثیر بر گروه	جهت دهی به اعضای تیم
		حفظ انسجام تیمی
		رعایت قوانین تیمی به صورت داوطلبانه
هویت اجتماعی		آشنایی با هنجارهای جامعه تکواندو
		تعامل با اعضای جامعه تکواندو
	روابط بین گروهی	تعهد به اهداف تیمی
		روابط عمومی بالا
		مقبولیت اجتماعی
		منزلت اجتماعی در بین اعضای تیم

جدول ۲ نتایج کدگذاری محوری و انتخابی تدوین الگوی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی در بُعد اجتماعی را نشان می‌دهد. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تاکید مصاحبه شوندگان بر روابط با اعضای خارج از تیم و درون تیم بود. بر این اساس، مفاهیمی نظیر ایجاد اتحاد در تیم، تاثیرگذاری بر سایر اعضای تیم، جهت دهی به اعضای تیم، حفظ انسجام تیمی، رعایت قوانین تیمی به صورت داوطلبانه، آشنایی با هنجارهای جامعه تکواندو، تعامل با اعضای جامعه تکواندو، تعهد به اهداف تیمی، روابط عمومی بالا، مقبولیت اجتماعی و منزلت

اجتماعی در بین اعضای تیم در حوزه اجتماعی اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری تاثیر بر گروه و روابط بین گروهی می‌توانند در دسته‌بندی بُعد اجتماعی هویت ورزشکاران به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند.

جدول شماره (۳): یافته‌های کدگذاری محوری و انتخابی هویت اخلاقی ورزشکاران

کد انتخابی	کد محوری	کدباز
		اخلاق مداری
		تعهد اخلاقی
	اخلاق فردی	رعایت بازی جوانمردانه
		رفتار عادلانه با رقبا
		قابل اعتماد بودن
هویت اخلاقی	مسئولیت پذیری اجتماعی	انجام فعالیت های خیرخواهانه
		خیر بودن
		فعالیت داوطلبانه اجتماعی
		مشارکت اجتماعی در فعالیت های تکواندو
		مشارکت در ساخت مکان های ورزشی
		مشارکت در فعالیت های اجتماعی

جدول ۳ نتایج کدگذاری محوری و انتخابی تدوین الگوی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی در بُعد اخلاقی را نشان می‌دهد. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تاکید مصاحبه شونده‌گان بر مسائل اخلاقی و فعالیت‌های خیرخواهانه بود. بر این اساس، مفاهیمی نظیر اخلاق مداری، تعهد اخلاقی، رعایت بازی جوانمردانه، رفتار عادلانه با رقبا، قابل اعتماد بودن، انجام فعالیت های خیرخواهانه، خیر بودن، فعالیت داوطلبانه اجتماعی، مشارکت اجتماعی در فعالیت های تکواندو، مشارکت در ساخت مکان های ورزشی و مشارکت در فعالیت های محوری اخلاقی در حوزه اخلاقی اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری اخلاق فردی و مسئولیت پذیری اجتماعی می‌توانند در دسته‌بندی بُعد اخلاقی هویت ورزشکاران به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند.

جدول شماره (۴): یافته‌های کدگذاری محوری و انتخابی هویت فنی ورزشکاران

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
هویت فنی	ویژگی‌های فردی	خوش فکر بودن
		درک شرایط و وضعیت تیم
		رهبری
		منضبط بودن
هویت فنی	ویژگی‌های فنی	چابک بودن
		خوش تکنیک بودن
		هجومی بودن

جدول ۴ نتایج کدگذاری محوری و انتخابی تدوین الگوی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی در بُعد فنی را نشان می‌دهد. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تاکید مصاحبه شوندگان بر مسائل و ویژگی‌های فنی و فردی ورزشکاران بود. بر این اساس، مفاهیمی نظیر خوش فکر بودن، درک شرایط و وضعیت تیم، رهبری، منضبط بودن، چابک بودن، خوش تکنیک بودن و هجومی بودن در حوزه فنی اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد ویژگی‌های فردی و ویژگی‌های فنی می‌توانند در دسته‌بندی بُعد فنی هویت ورزشکاران به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند.

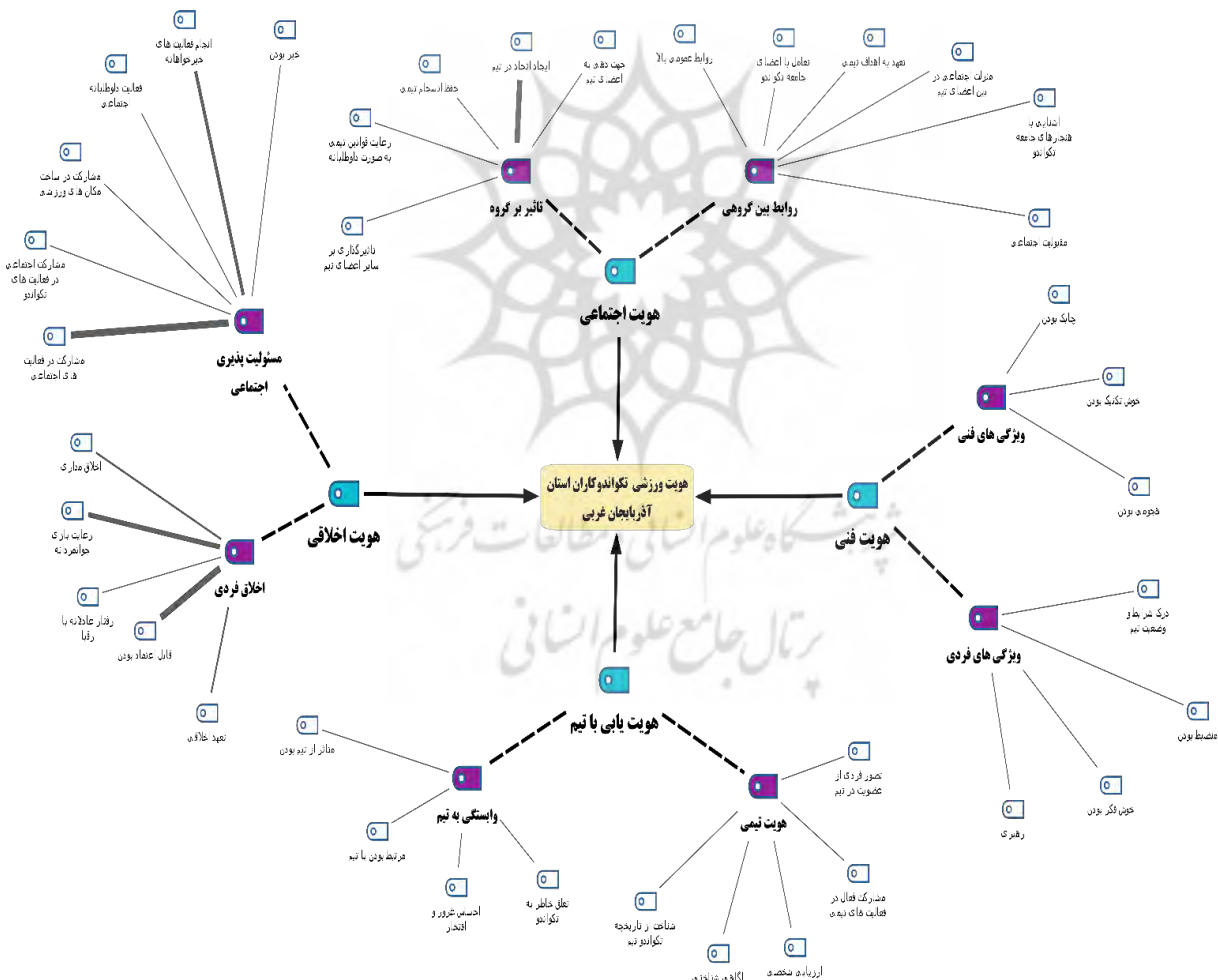
جدول شماره (۵): یافته‌های کدگذاری محوری و انتخابی هویت یابی با تیم ورزشکاران

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
هویت تیمی	هویت تیمی	شخصی آگاهی شناختی
		تصور فردی از عضویت در تیم
		شناخت از تاریخچه تکواندو تیم
هویت یابی با تیم	وابستگی به تیم	مشارکت فعال در فعالیت های تیمی
		احساس غرور و افتخار
		تعلق خاطر به تکواندو
		متاثر از تیم بودن

مرتبط بودن با تیم

جدول ۵ نتایج کدگذاری محوری و انتخابی تدوین الگوی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی در بُعد هویت‌یابی با تیم را نشان می‌دهد. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز حاکی از تاکید مصاحبه‌شوندگان بر مسائلی نظیر وابستگی ورزشکاران به تیم و اتفاقات تیم بود. بر این اساس، مفاهیمی نظیر شخصی، آگاهی شناختی، تصور فردی از عضویت در تیم، شناخت از تاریخچه تکواندو تیم، مشارکت فعال در فعالیت های تیمی، احساس غرور و افتخار، تعلق خاطر به تکواندو، متأثر از تیم بودن و مرتبط بودن با تیم در حوزه هویت‌یابی با تیم اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد هویت تیمی و وابستگی به تیم می‌توانند در دسته‌بندی بُعد هویت‌یابی با تیم ورزشکاران به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند.

شکل شماره (۱): ابعاد، مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با الگوی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی (مدل نهایی تحقیق)

بحث و نتیجه‌گیری

هدف کلی پژوهش حاضر ارائه الگوی پارادایمی هویت ورزشی در تکواندوکاران استان آذربایجان غربی بود. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بُعد هویت‌یابی با تیم ورزشکاران شامل دو کد محوری هویت تیمی و وابستگی به تیم بود. ساتن و همکاران (۲۰۰۱) اذعان داشتند که هویت تیمی تحت تاثیر تعهد شخصی فرد و درگیری احساسی و وابستگی عاطفی وی با یک تیم ورزشی است که جنبه‌های روان‌شناختی و رفتاری را در هم می‌آمیزد. هویت‌یابی با تیم ورزشی به عنوان سطح ارتباط روان‌شناختی یک فرد با یک نهاد ورزشی یا تیم تعریف می‌شود (کلارک^۱ و دیگران، ۲۰۲۲). به اعتقاد وان (۲۰۰۱) شروع هویت‌یابی تیمی به عنوان لحظه‌ای است که یک فرد این شناخت را ایجاد می‌کند که از یک تیم حمایت و پیروی می‌کند. لاک^۲ و همکاران (۲۰۱۴) عوامل مختلفی را برای توسعه هویت‌یابی با تیم ورزشی در افراد بر شمرده است، مانند مکان تیم، تاریخچه، ورزشکاران در تیم، یا سایر سازه‌هایی که افراد نیز با آن‌ها هویت می‌شوند. در این راستا، گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) شاخص‌های اصلی هویت ورزشکاران را در سه بُعد هویت دوگانه، هویت متغیر و هویت ورزشی مدل‌سازی کردند. خواجه افلاطون (۱۳۹۹) چهار دسته عوامل تیمی، فنی، فردی و خانوادگی - دوستان را شناسایی و نشان دادند که تمامی عوامل شناسایی شده بر هویت حرفه‌ای ورزشکاران تیم‌های ملی تأثیری معنادار دارد. بنابراین، یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج تحقیق گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) و خواجه افلاطون (۱۳۹۹) همسو است.

نتایج دیگر این تحقیق نشان داد که بُعد فنی هویت ورزشکاران شامل دو کد محوری ویژگی‌های فردی و ویژگی‌های فنی بود. هویت حرفه‌ای ابزاری راهبردی برای رسیدن به هدف‌ها و چشم‌اندازهاست. هویت حرفه‌ای مربوط به تجربه‌ها و ایده‌هایی است که اعضا به طور کلی از سازمان دارند (حول و کلوک^۳، ۲۰۱۵). هویت حرفه‌ای رابطه‌ای شناختی است و از نظر آنها این رابطه زمانی ایجاد می‌شود که فرد در جایگاه فردی ویژگی‌هایی مشابه با افراد موجود در سازمان داشته باشد. هویت حرفه‌ای مفهومی است که برای توصیف رابطه فرد با محیط شغلی خود به کار می‌رود (خواجه افلاطون و همکاران، ۱۳۹۹). بر این اساس، چنین به نظر می‌رسد که از دیدگاه تکواندوکاران استان آذربایجان غربی به دلیل رابطه‌ای که آن‌ها با شغل‌شان یعنی تکواندو برقرار کرده‌اند و خودشان را به عنوان یک تکواندوکار هم سطح با سایر تکواندوکاران قرار می‌دهند و از این طریق منجر به بهبود هویت ورزشی‌شان می‌شوند. از طرفی، برور و همکاران هویتی فردی یا به عبارتی دیگر منحصر بودن را درجه‌ای می‌داند که هویت ورزشی افراد خود پنداری دیگران را شامل می‌شود که منجر به خود انگاره‌ی منحصربه‌فرد به عنوان یک ورزشکار می‌شود. در این راستا، گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) شاخص‌های اصلی هویت

^۱ . Clarke

^۲ . Lock

^۳ . Houle & Kluck

ورزشکاران را در سه بُعد هویت دوگانه، هویت متغیر و هویت ورزشی مدلسازی کردند. خواجه افلاطون (۱۳۹۹) چهار دسته عوامل تیمی، فنی، فردی و خانوادگی - دوستان را شناسایی و نشان دادند که تمامی عوامل شناسایی شده بر هویت حرفه‌ای ورزشکاران تیم‌های ملی تأثیری معنادار دارد. بنابراین، یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج تحقیق گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) و خواجه افلاطون (۱۳۹۹) همسو است.

نتایج دیگر این تحقیق نشان داد که بُعد اجتماعی هویت ورزشکاران شامل دو کد محوری تأثیر بر گروه و روابط بین گروهی بود. از دیدگاه برور و همکاران (۱۹۹۳) هویت اجتماعی درجه‌ای است که ورزشکار خودش را به عنوان یک ورزشکار در چشم دیگران می‌بیند. ماهیت ورزش پدیده‌ای اجتماعی بوده که مشارکت و همکاری در آن تعیین کننده است؛ شبکه اجتماعی تشکیل شده بین ورزشکاران در تیم موجب گسترش حس تعلق اجتماعی و همزادپنداری بین آنها می‌شود. در واقع ورزشکار خودش را از لحاظ اجتماعی و فرهنگی به جمع و موفقیت‌ها و شکست‌هایشان وابسته می‌داند و نیز موجب ارزیابی مثبت در قبال گروه یا تیم شده و ایجاد دل‌بستگی می‌کند. در نهایت، هماهنگی در رفتارها و مشارکت جدی و فعال را به نفع گروه به همراه دارد (ویمنت^۱ و دیگران، ۲۰۱۹). هویت ورزشی نوعی هویت اجتماعی است که از تعلق گروهی از ورزشکاران به رشته خاص حکایت دارد؛ از این رو، پیروزی تیم‌های ورزشی یا ورزشکاران در سطوح جهانی و ملی، بازنمایی هویت اجتماعی و ملی و ورزشی نیز است (پالرمو و رانکرت^۲، ۲۰۱۹). بر این اساس، تکواندوکاران شرکت کننده نیز در این تحقیق نسبت به این امر و مقوله تعلق اجتماعی ورزشکاران نسبت به شرایط و موقعیت اجتماعی توجه ویژه‌ای دارند و از دیدگاه آنها توجه به این امر می‌تواند هویت ورزشی آنها را بهبود بخشد. در این راستا، گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) شاخص‌های اصلی هویت ورزشکاران را در سه بُعد هویت دوگانه، هویت متغیر و هویت ورزشی مدلسازی کردند. خواجه افلاطون (۱۳۹۹) چهار دسته عوامل تیمی، فنی، فردی و خانوادگی - دوستان را شناسایی و نشان دادند که تمامی عوامل شناسایی شده بر هویت حرفه‌ای ورزشکاران تیم‌های ملی تأثیری معنادار دارد. بنابراین، یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج تحقیق گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) و خواجه افلاطون (۱۳۹۹) همسو است.

در نهایت، یافته‌های دیگر این تحقیق نشان داد بُعد اخلاقی هویت ورزشکاران شامل دو کد محوری اخلاق فردی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی بود. در تبیین این یافته می‌توان چنین ادعان داشت که ضرورت اخلاقی بودن ورزش، نتیجه مستقیم قوانین و مقررات ورزشی نیست. هنگامی که از واژه‌هایی مانند بازی جوانمردانه، بازی منصفانه و یا گذشت و ایثار و رعایت اصول و ارزش‌های اخلاقی و انسانی در بازی‌ها و مسابقات ورزشی سخن به میان می‌آید، در حقیقت توجه به روح قوانین است و نه خود قوانین.

^۱ . Wayment

^۲ . Palermo & Rancourt

در واقع از دیدگاه شرکت کنندگان در این تحقیق هر چه ورزشکاران در شرایط مسابقه و محیط ورزشی به مسائل اخلاقی توجه بیشتری داشته باشند و از طرفی دیگر نسبت به مسئولیت‌های اجتماعی‌شان در قبال افراد و گروه‌های مختلف جامعه توجه بیشتری داشته باشند این امر می‌تواند منجر به بهبود هویت ورزشی ورزشکاران شود. در این راستا، گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) شاخص‌های اصلی هویت ورزشکاران را در سه بُعد هویت دوگانه، هویت متغیر و هویت ورزشی مدلسازی کردند. خواجه افلاطون (۱۳۹۹) چهار دسته عوامل تیمی، فنی، فردی و خانوادگی - دوستان را شناسایی و نشان دادند که تمامی عوامل شناسایی شده بر هویت حرفه‌ای ورزشکاران تیم‌های ملی تأثیری معنادار دارد. بنابراین، یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج تحقیق گودرزی و سورکیلا (۲۰۲۰) و خواجه افلاطون (۱۳۹۹) همسو است. براساس یافته‌های حاصل از این تحقیق پیشنهاد می‌شود کمیته‌های فرهنگی فدراسیون تکواندو و به طور ویژه هیئت تکواندو استان آذربایجان غربی دوره‌های آموزشی و محتواهای آموزشی برای ورزشکاران تهیه و آن‌ها را نسبت به تقویت هویت ورزشی ترغیب و تشویق نماید. علاوه بر این، الگوسازی ورزشکاران برجسته در این رشته می‌تواند به عنوان یکی از راهبردهایی برای توسعه هویت ورزشکاران باشد. همچنین به محققان پیشنهاد می‌شود در تحقیقی به اولویت‌بندی عوامل موثر بر هویت ورزشی ورزشکاران بپردازند. همچنین مقایسه عوامل موثر بر هویت ورزشی ورزشکاران زن و مرد می‌تواند بر توسعه الگوهای بومی هویت ورزشی کمک کند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

10.30495/jsc.2023.198967

منابع

- خواجه افلاطون، صدیقه؛ بهلکه، طاهر؛ عسکری، اسراء؛ و نویسنده مسئول: فلاح، زین العابدین. (۱۳۹۹). بررسی عوامل موثر بر هویت حرفه‌ای ورزشکاران تیم‌های ملی. *مطالعات روان‌شناسی ورزشی*، ۳۳(۹)، ۲۴-۳۵.

- Albouza, Youssef; Chazaud, Pierre; & Wach, Monique. (2022). Athletic identity, values and self-regulatory efficacy governing hypercompetitive attitudes. *Psychology of Sport and Exercise*, 58, 102079. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2021.102079>
- Brewer, B.W; Van Raalte, J. L; & Linder, D. E. (1993). Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles heel?, 24(2), 237-254.
- Cieslak, Thomas. (2004). *Describing and measuring the athletic identity construct: Scale development and validation*. Ohio State University, Physical Activity and Educational Services.
- Clarke, Emma; Geurin, Andrea N.; & Burch, Lauren M. (2022). Team identification, motives, and behaviour: a comparative analysis of fans of men's and women's sport. *Managing Sport and Leisure*, 0(0), 1-24. <https://doi.org/10.1080/23750472.2022.2049455>
- Edison, Bianca; Rizzone, Katherine; & Christino, Melissa. (2021). ATHLETIC IDENTITY IN YOUTH ATHLETES: A SYSTEMATIC REVIEW. *Orthopaedic Journal of Sports Medicine*, 9(7_suppl3), 2325967121S00102. <https://doi.org/10.1177/2325967121S00102>
- Eubank, Martin; Ronkainen, Noora; & Tod, David. (2020). New Approaches to Identity in Sport. *Journal of Sport Psychology in Action*, 11(4), 215-218. <https://doi.org/10.1080/21520704.2020.1835134>
- Graupensperger, Scott; Benson, Alex J.; Kilmer, Jason R.; & Evans, M. Blair. (2020). Social (Un)distancing: Teammate Interactions, Athletic Identity, and Mental Health of Student-Athletes During the COVID-19 Pandemic. *Journal of Adolescent Health*, 67(5), 662-670. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.08.001>
- Houle, James L. W.; & Kluck, Annette S. (2015). An Examination of the Relationship Between Athletic Identity and Career Maturity in Student-Athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 9(1), 24-40. <https://doi.org/10.1123/jcsp.2014-0027>
- Howard, Simon; & Borgella, Alex. (2018). "Sinking" or sinking?: Identity salience and shifts in Black women's athletic performance. *Psychology of Sport and Exercise*, 39, 179-183. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2018.08.016>
- Kennedy, Anne. (2021). *An Examination of Student Athletic Identity and Coping with Non-Normative Transitions Out of Their Athletic Lifespan*. Ohio University.
- Lock, Daniel; Funk, Daniel C.; Doyle, Jason P.; & McDonald, Heath. (2014). Examining the Longitudinal Structure, Stability, and Dimensional Interrelationships of Team Identification. *Journal of Sport Management*, 28(2), 119-135. <https://doi.org/10.1123/jsm.2012-0191>
- Moazami-Goodarzi, Ali; Sorkkila, Matilda; Aunola, Kaisa; & Ryba, Tatiana V. (2020). Antecedents and Consequences of Student-Athletes' Identity Profiles in Upper Secondary School. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 42(2), 132-142. <https://doi.org/10.1123/jsep.2019-0084>

10.30495/jssc.2023.198967

- Palermo, Madeline; & Rancourt, Diana. (2019). An identity mis-match? The impact of self-reported competition level on the association between athletic identity and disordered eating behaviors. *Eating Behaviors*, 35, 101341. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2019.101341>
- Poucher, Z. A.; & Tamminen, Katherine A. (2017). Maintaining and managing athletic identity among elite athletes. *Revista de Psicologia del Deporte*, 26(S4), 63-67.
- SUTTON W.A.; MCDONALD M.A.; & MILNE G.R. (2001). CREATING AND FOSTERING FAN IDENTIFICATION IN PROFESSIONAL SPORTS. *SPORT MARKETING QUARTERLY*, 6(1), 15-22.
- van Rens, Fleur E.C.A.; Ashley, Rebecca A.; & Steele, Andrea R. (2019). Well-Being and Performance in Dual Careers: The Role of Academic and Athletic Identities. *The Sport Psychologist*, 33(1), 42-51. <https://doi.org/10.1123/tsp.2018-0026>
- Wann, Daniel L.; Melnick, Merrill J.; Pease, Dale G.; & Russell, Gordon W. (2001). *Sport Fans: The Psychology and Social Impact of Spectators*. Routledge.
- Wayment, Heidi A.; Huffman, Ann H.; Lane, Taylor S.; & Lininger, Monica R. (2019). Relationship of athletic and academic identity to concussion reporting intentions. *Musculoskeletal Science and Practice*, 42, 186-192. <https://doi.org/10.1016/j.msksp.2019.04.003>

